

Тубальцева В.*

ПОЛІКУЛЬТУРНІ ПРОЦЕСИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

У відкритому глобальному суспільстві нові закономірності перебігу цивілізаційних процесів, сприяють інтенсифікації взаємодії представників різних соціокультурних груп і прискоренню інтеграції міжнародного співтовариства в цілому, обумовлюючи появу і необхідність вирішення нових проблем людства.

Культурна багатоманітність може стати причиною гострого національного та етнічного протистояння, соціальної напруженості та збройних конфліктів. Тому для запобігання наростання конфліктогенності сучасного світопорядку і загрози «зіткнення цивілізацій» було розроблено концепцію мультикультуралізму — толерантного взаємозалежного співіснування різних культур, як у світовому, так і в національному масштабах, яка передбачає формування полікультурного суспільства.

До критеріїв демократичного управління в полікультурному та багатоетнічному суспільстві відносять такі чинники, як:

- культурне різноманіття як загальна спадщина людства;
- права людини як гарантія культурного різноманіття;
- демократизація управління як чинник співробітництва самобутніх культур та цивілізацій;
- міжконфесійний мир;
- мультикультуралізм та підтримка ідентичності у багатоетнічному суспільстві [1].

Концепція мультикультуралізму була проголошена, зокрема, Європейським Союзом як єдиний можливий шлях розвитку суспільства в умовах формування глобального суспільства. Проте за останні роки з боку європейської спільноти зросла критика мультикультуралізму як загрози національній ідентичності. Ряд аналітиків вважає, що політика полікультурності на практиці заохочує етноцентризм, послаблюючи інтеграційні процеси [2].

Генеральний секретар Ради Європи Т.Ягланд висловив своє занепокоєння з приводу ризиків, пов'язаних з існуванням великих відокремлених культурних груп: «Мультикультурність сприяє утворенню паралельних суспільств у державі. Цьому потрібно покласти край. Також зрозуміло, що деякі паралельні суспільства стали ґрунтом для зростання небезпечних і радикальних ідей» [3].

Прикладом поширення радикальних настроїв у Європі слугують теракти улітку 2011 року в Осло та активна діяльність ксенофобських організацій по всій Європі.

У зв'язку з такими проявами доцільним стало скликання «Групи видатних діячів» для обговорення проблем політики мультикультуралізму, зокрема, групою було проаналізовано основні загрози та виклики європейській стабільності, процесу європейської інтеграції, європейським цінностям. Результатом роботи групи стала доповідь, представлена 11 травня 2011 року, під назвою «Жити разом у Європі ХХІ століття в умовах свободи і

* студентка 4 курсу спеціальності «міжнародна інформація» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: доц. Кучмій О.П.

різноманіття» («Living Together. Combining Diversity and Freedom in 21st Century Europe»), в якій міститься детальний аналіз основних проблем, що стоять на шляху розвитку європейського континенту, а також рекомендації як загального, стратегічного, так і практичного характеру, адресовані Раді Європи [4].

У звіті піднімається низка важливих питань, пов'язаних з міграцією, роллю засобів масової інформації, а також освітою, міжкультурним діалогом, згуртованістю суспільства тощо. Виділяються дев'ять груп «акторів змін», серед яких: педагоги, засоби масової комунікації, роботодавці та профспілки, громадянське суспільство, церкви й релігійні групи, відомі діячі культури та мистецтва, держави-учасники ЄС, європейські та міжнародні інститути, а також політики.

Загалом відмічається, що мультикультурний підхід до вирішення проблем нетерпимості не є достатнім і повинен бути замінений міжкультурним підходом, який поєднує активну взаємодію національних суспільств і груп, що мають інші культури. Варто заохочувати інтеграцію та збереження культурних відмінностей, а не асиміляцію, яка не є альтернативним рішенням проблеми.

Таким чином, у європейському співтоваристві набув значущості дискурс з приводу доцільності концепції мультикультуралізму для подолання соціокультурної напруженості. Загострення соціальних та етнополітичних відносин між корінним населенням європейських держав та іммігрантами, зростання антиіммігрантських виступів і ксенофобських настроїв вимагають переосмислення європейської політики щодо соціокультурних процесів і втілення нової доктрини на практиці.

Література

1. Макаренко Є.А. Міжнародна інформаційна безпека: сучасні виклики та загрози / Є.А.Макаренко, М.А.Ожеван, М.М.Рижков. – К.: Центр вільної преси, 2006. – 916 с.
2. Рыхтик М.И. Мультикультурализм и проблема взаимопонимания: что нужно делать? / М.И.Рыхтик. - М. : МГИМО-Университет, 2007. - 87 с. - ISBN 978-5-9228-0302-3.
3. Hewitt G.'Failure' of multiculturalism [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.bbc.co.uk/blogs/thereporters/gavinhe Witt/2010/10/failure_of_multiculturalism.html
4. Living Together. Combining Diversity and Freedom in 21st Century Europe [Електронний ресурс] Report. Political Affairs Committee – Режим доступу: <http://book.coe.int/ftp/3667.pdf>